

SCI-CONF.COM.UA

THE WORLD OF SCIENCE AND INNOVATION

**PROCEEDINGS OF X INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
MAY 5-7, 2021**

**LONDON
2021**

THE WORLD OF SCIENCE AND INNOVATION

Proceedings of X International Scientific and Practical Conference
London, United Kingdom
5-7 May 2021

London, United Kingdom

2021

UDC 001.1

The 10th International scientific and practical conference “The world of science and innovation” (May 5-7, 2021) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2021. 835 p.

ISBN 978-92-9472-197-6

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // The world of science and innovation. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2021. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/x-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-the-world-of-science-and-innovation-5-7-maya-2021-goda-london-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: london@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2021 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2021 Cognum Publishing House ®

©2021 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

1.	<i>Adilkhan Rizagul, Omarova R. A., Kozhanova K. K.</i> IONIC EQUILIBRIA IN SOLUTIONS OF CEPHALOSPORINS AND THEIR METAL COMPLEXES.	13
2.	<i>Bagatska N., Nefidova V., Drujinina A.</i> PERINATAL AND POSTNATAL FACTORS AND CYTOGENETIC FEATURES IN ADOLESCENT GIRLS WITH OLIGOMENORRHEA.	21
3.	<i>Bakun O., Ivasiuk V.</i> HORMONAL STATUS IN THE BLOOD WOMEN WITH ENDOMETRIOSIS WHICH ASSOCIATED WITH INFERTILITY.	27
4.	<i>Bakun O., Kitseliuk T.</i> THE ROLE OF PLASMAPHERESIS ON THE ANTI OVARIAN ANTIBODIES LEVEL IN WOMEN WITH INFERTILITY ASSOCIATED WITH ENDOMETRIOSIS BEFORE IN VITRO FERTILIZATION.	32
5.	<i>Bakun O., Muzh I.</i> USING PHYTOMEDICATIONS IN WOMEN WITH HYPOGALACTIA IN POSTNATAL PERIOD.	37
6.	<i>Bakun O., Oshtuk K.</i> PECULIARITIES OF OBSTETRIC AND GYNECOLOGICAL CARE BY FAMILY DOCTORS IN UKRAINE: LITERATURE REVIEW.	42
7.	<i>Berenda S., Ogbonna P. B.</i> CORPORATE FOREIGN EXCHANGE RISK MANAGEMENT.	55
8.	<i>Bobrovnyk S. V.</i> ANTHROPOLOGICAL AND COMMUNICATIVE ASPECT OF COGNITION OF LEGAL COMPROMISE AND LEGAL CONFLICT.	58
9.	<i>Chernyshov N. N., Bolotov N. P., Nikiforov A. S.</i> SIMULATION OF PHYSICAL PROCESSES IN SEMICONDUCTOR CONVERTERS USING THE SOMSOL MULTIPHYSICS SOFTWARE PACKAGE.	63
10.	<i>Chervonenko O.</i> FUNCTIONS OF METAPHOR IN A POLITICAL SITCOM (BASED ON THE SITCOM VEEP).	70
11.	<i>Diachenko O.</i> INFLUENCE OF UNCERTAINTY FACTOR ON ENTREPRENEURIAL ACTIVITY.	80
12.	<i>Gaybullayeva S. I., Polvonova C. B.</i> TYPES OF INDEPENDENT WORK IN TEACHING MATHEMATICS IN PRIMARY SCHOOL AND THEIR ORGANIZATION PREPARATION METHOD.	85
13.	<i>Goy A. M., Voskoboynicova G. L., Boguslavsky E. P.</i> METHODICAL APPROACHES TO THE MANAGEMENT OF CRITICAL TECHNOLOGICAL PARAMETERS AT THE STAGE OF INDUSTRIAL IMPLEMENTATION IN THE CONDITIONS INNOVATION DEVELOPMENT OF PHARMACEUTICALS PRODUCTION.	90

14.	<i>Hrabovska A. A., Simakhova A. O.</i> GREEN FINANCE AS A DIRECTION FOR ATTRACTING INVESTMENTS IN UKRAINE.	95
15.	<i>Kopzhasarova U. I., Alken S. H.</i> FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE SKILLS IMPROVEMENT OF TECHNICAL SPECIALTY STUDENTS.	104
16.	<i>Kotelnikova T. Yu.</i> EXERCISING THE RIGHT TO PEACEFUL ASSEMBLY ON PRIVATE PROPERTY: HOW TO RESOLVE CASES OF COMPETITION BETWEEN TWO FUNDAMENTAL HUMAN RIGHTS IN UKRAINE.	114
17.	<i>Kovalenko A. E.</i> SYSTEM'S STATES ESTIMATIONS FOR SELF-DIAGNOSABLE REGULAR PMC STRUCTURES FOR HPC.	119
18.	<i>Liudkevych H. P., Sukhan D. S., Valovyy N. V., Lysytska Ye. V., Synhainvskyi A. M.</i> THE ROLE OF TP53 GENE CODON 72 POLYMORPHISM IN ENDOMETRIAL HYPERPLASIA.	123
19.	<i>Mikadze Manana Giorgi</i> A CONSIDERATION OF MODALITY WITH COHESION IN THE N.DUMBADZE'S NOVEL "I, SEE THE SUN".	128
20.	<i>Novychenko S. D., Kovalenko S. V., Zamorskii I. I.</i> MUC- 2, -3 AND -4 ANTIGENS IN THE BRONCHIAL-MUCOUS MEMBRANE IN PATIENTS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE.	144
21.	<i>Reshetilova N., Protsak T.</i> TASKS AND SPECIAL FEATURES OF ORGANIZATION OF ANATOMICAL STUDENT SCIENTIFIC CLUB.	153
22.	<i>Riabovol S. L.</i> THE WAYS OF ACHIEVING ADEQUACY AND EQUIVALENCE IN TRANSLATION OF SEMANTIC VOID.	157
23.	<i>Rudyk O. Yu., Shepilo O. V.</i> COMPUTER SIMULATION OF THE ELECTROHYDRAULIC LIFT WITH THE HELP SOLIDWORKS SIMULATION.	160
24.	<i>Sarafinyuk P. V., Fedorishena I. V., Khapitska O. P., Aleksyeyenko N. S.</i> FEATURES OF ADAPTATION POTENTIAL DURING THE PRE-SESSION PERIOD IN FEMALE STUDENTS WITH DIFFERENT BODY WEIGHT.	168
25.	<i>Shuba D. Yu., Hirii O. S., Myronets O. M.</i> INTERNATIONAL INFORMATION SECURITY: PROBLEMS AND PROSPECTS.	173
26.	<i>Sirotenko T. V., Kudinova T. I.</i> DO ALL GENRES OF LEGAL DISCOURSE POSSESS THE SIMILAR CHARACTERISTICS?	178
27.	<i>Sokhatska O., Lutsiv R.</i> ROLE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN URBAN DEVELOPMENT.	182

28.	<i>Stefanovich P., Stefanovich I.</i> MANAGEMENT OF CIVIL PROTECTION.	190
29.	<i>Volynets Yu. O., Stadnik N. V., Matushevska O. V.</i> PEDAGOGICAL CONDITIONS OF CREATIVITY DEVELOPMENT OF FUTURE PRESCHOOL TEACHERS IN THE PROCESS OF PEDAGOGICAL PRACTICE.	195
30.	<i>Yevstihnieiev I. V.</i> DIAGNOSTICS OF LYMPHADENOPATHIES: FROM SYNDROME TO DIAGNOSIS.	204
31.	<i>Yurchyshyn O. M., Fedoriv O. Ye., Melnyk N. A., Kopach O. Ye., Lototska O. V., Sopol O. M., Bilukha A. V., Tsvyntarna I. Ya.</i> HEART RATE VARIABILITY IN CHILDREN WITH IODINE DEFICIENCY.	209
32.	<i>Zhuravel V. V.</i> SOME ISSUES OF LANGUAGE TRAINING STANDARDIZATION AT THE MILITARY HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE.	218
33.	<i>Аббасова Гюльнара Фахраддин кызы</i> ИЗУЧЕНИЕ ВЛИЯНИЯ СРОКА И ГУСТОТЫ ПОСЕВОВ НА БИОМОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ И УРОЖАЙНОСТЬ СОИ.	225
34.	<i>Авишарова И. Н.</i> ДУХОВНАЯ КУЛЬТУРА АНТИЧНЫХ ПЛЕМЕН АЗЕРБАЙДЖАНА В ПИСЬМЕННЫХ И АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ ИСТОЧНИКАХ.	230
35.	<i>Адашкевич С. П.</i> ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ СТРУКТУРЫ ЭКОНОМИКИ БЕЛАРУСИ.	239
36.	<i>Азаматов Ж. А., Нодиров К. Х., Наримова Э. Н., Аскаръянц В. П.</i> К ВОПРОСУ ФИЗИОЛОГИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ ГЕМОПОЭЗА У ПЛОДА И НОВОРОЖДЕННОГО.	246
37.	<i>Алиев Дамед Ахмед оглы</i> ПРОЕКТИРОВАНИЕ ТОНКОСТЕННЫХ КРУГЛЫХ ПЛАСТИНОК МИНИМАЛЬНОГО ВЕСА В УСЛОВИЯХ ТЕКУЧЕСТИ ТРЕСКА-СЕН- ВЕНАНА И МИЗЕСА.	252
38.	<i>Алифов Вусал Ягуб оглы</i> ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ И УСЛОВИЯ МЕХАНИЗМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ.	257
39.	<i>Андрощук О. О., Даниленко Н. В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.	261
40.	<i>Антоненко І. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗАНЕДБАНИХ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ ПІД НОВУ ФУНКЦІЮ.	271

41.	<i>Анушервони Ш., Одинцова О. И., Яминзода З. А.</i> ОПТИМИЗАЦИЯ ТЕХНОЛОГИИ «ХОЛОДНОГО» СПОСОБА БЕЛЕНИЯ ХЛОПЧАТОБУМАЖНЫХ ТКАНЕЙ С ПОМОЩЬЮ НОВЫХ ПАВ.	281
42.	<i>Ахмедова К. К., Гафарова Г. А.</i> СРЕДСТВА ВЫРАЖЕНИЯ ЭМОЦИЙ И ЧУВСТВ-ГЛАГОЛЫ ЧУВСТВ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ.	288
43.	<i>Байрамова А. А., Асланова Е. А.</i> ФЛОРА И РАСТИТЕЛЬНОСТЬ СУБНИВАЛЬНОГО ПОЯСА КОШКАРЧАЙСКОГО ГОРНОГО МАССИВА МАЛОГО КАВКАЗА.	295
44.	<i>Бернацька С. М.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ СЕМАНТИКИ ‘МАТИ МОЖЛИВІСТЬ ВИКОНАТИ ДІЮ’ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.	301
45.	<i>Беланов К. О., Пайонок С. В.</i> ОСОБИСТІТЬ ЛЬОТЧИКА ЯК ОБ’ЄКТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ. ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ЛЬОТНОГО СКЛАДУ ДО БОЙОВИХ ДІЙ.	305
46.	<i>Бутузова Л. П., Омельчук О. Г.</i> НАРАТИВ УЧНІВСЬКОГО БУЛІНГУ В СВІДОМОСТІ БАТЬКІВ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.	315
47.	<i>Волкова Ю. В., Беляева Е. Э., Михайлова Е. А.</i> ВЛИЯНИЕ ПСИХОСОЦИАЛЬНОГО КЛИМАТА СЕМЬИ НА НЕЙРОГОРМОНАЛЬНЫЙ СТАТУС ПОДРОСТКОВ С ДЕПРЕССИВНЫМ РАССТРОЙСТВОМ ПОВЕДЕНИЯ.	325
48.	<i>Волошина В. О., Бірченко Н. О.</i> РОЛЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.	334
49.	<i>Герман Л. В., Шастало В. О.</i> ЕКСПЛІКАЦІЯ КУЛЬТУРНОГО КОДУ НАЦІЇ У МІСЬКІЙ ГОДОНІМІЦІ.	338
50.	<i>Гетало О. В., Бандура Д. П.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ВІДВІДУВАЧІВ АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДІВ.	344
51.	<i>Гетало О. В., Єгорова А. С.</i> НАЛЕЖНА ПРАКТИКА ЗБЕРІГАННЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЯК ОДИН ІЗ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ЯКОСТІ.	350
52.	<i>Глазова С. М.</i> ІСТОРІЯ ТЕРМІНОЛОГІЗАЦІЇ ПОНЯТТЯ «ПОЯСНЕННЯ».	360
53.	<i>Григорчук М. В.</i> АНАЛІЗ БРИТАНСЬКИХ ПІДХОДІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ПРОТИСТОЯННЯ В ГІБРИДНИХ УМОВАХ.	365
54.	<i>Гринь Ю. В.</i> РЕЦЕПЦІЯ ПРАЦЬ М. КОСТОМАРОВА У ХУДОЖНІХ ТВОРАХ Д. МОРДОВЦЕВА ПРО МАЗЕПУ ТА ПАЛІЯ.	370

55.	<i>Гусейнова Сабина Гусейн кызы</i> РАЗЛИЧНЫЕ АСПЕКТЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТРУКТУР АГРОБИЗНЕСА.	378
56.	<i>Гурська Л. І.</i> ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА ТЕСТУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ СЛУХАЧІВ.	385
57.	<i>Даниленко Н. В., Бєліцька К. В.</i> ВПЛИВ МАТЕРІ НА ФОРМУВАННЯ МАТЕРИНСЬКОЇ СФЕРИ ДОЧКИ.	394
58.	<i>Дахно Р. Ю., Порошина А. С.</i> ПІДСТАВИ ТА УМОВИ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.	406
59.	<i>Дем'янюк Н. Ю.</i> ФАХОВА ПІДГОТОВКА МАГІСТРАНТІВ У КУРСІ «ПРАКТИКУМ З МУЗИЧНО-ПІСЕННОГО РЕПЕРТУАРУ».	416
60.	<i>Денисенко С. А., Герасименко О. И., Стеценко С. А., Гойдина В. С., Медушевский К. С.</i> ОСОБЕННОСТИ МЕТАБОЛИЗМА ЦИНКА В ОРГАНИЗМЕ ЧЕЛОВЕКА.	422
61.	<i>Денисюк С. П., Романченко О. С.</i> ВПЛИВ ЗАСТОСУВАННЯ ДИНАМІЧНОЇ ТАРИФІКАЦІЇ НА ГРАФІКИ ГЕНЕРАЦІЇ ТА СПОЖИВАННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В MICROGRID.	429
62.	<i>Долусова Н. В., Кліменченко С. В.</i> РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖІНОЧОГО ТА ЧОЛОВІЧОГО ГЕНДЕРНОГО СТЕРЕОТИПУ У РОМАНІ Д. СТІЛ “MAGIC”.	442
63.	<i>Дурманенко О. Л.</i> КУЛЬТУРА МІЖСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК ПОКАЗНИК СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ЗДО.	446
64.	<i>Еремеев В. С.</i> ПОСТРОЕНИЕ КУБИЧЕСКОГО СПЛАЙНА ДЛЯ ВОССТАНОВЛЕНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ЗАВИСИМОСТИ В СЛУЧАЕ ГРАНИЧНЫХ УСЛОВИЙ ДЛЯ ПЕРВОЙ ПРОИЗВОДНОЙ.	450
65.	<i>Збарський В. К., Грибова Д. В., Збарська А. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.	456
66.	<i>Исмаилов В. И., Сафаров Аббас Тофик</i> МОДЕЛЬ СТРАТЕГИИ ГОСПОДДЕРЖКИ ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ СЕЛЬХОЗПРОДУКЦИИ.	464
67.	<i>Іодко А. Л.</i> ПРОБЛЕМАТИКА ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ.	474
68.	<i>Калушка І. В., Семеняк А. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ВАГІТНОСТІ З ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ.	483

69. **Кибішаури М. В., Ефимова Е. А., Ефимова Е. П.** 491
КЛИНИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ПРЯМЫХ ВОССТАНОВЛЕНИЙ ЗУБОВ,
ВЫПОЛНЕННЫХ В «СЭНДВИЧ-ТЕХНИКЕ».
70. **Кірсєв І. Ю., Донченко В. Ю., Семенов М. А.** 495
НАПРЯМКИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ
НАМОТУВАННЯ КОМПОЗИЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ
ВИГОТОВЛЕННЯ ВИРОБІВ З РІЗНИМИ ТИПАМИ МАТРИЦЬ.
71. **Колянова Т. В.** 501
МАТЕМАТИЧНІ ЗАЛЕЖНОСТІ РІЗНИХ БІОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ
ПРИ ВПЛИВІ ФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ОРГАНІЗМ
ЛЮДИНИ.
72. **Комелькова О.** 506
ВТОРИННА ПЕРЕРОБКА СМІТТЯ.
73. **Король А. М., Пономаренко Д. Ю.** 509
ВПЛИВ САМООЦІНКИ УЧНІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ.
74. **Кошова С. П., Строжеміна Ю. О.** 513
ЯК ЗМІНИТЬСЯ СВІТ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ПАНДЕМІЇ.
75. **Кравченко К. О.** 524
МОТИВАЦІЙНО-СМИСЛОВА СФЕРА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК
ДЕТЕРМІНАНТА ЕФЕКТИВНОГО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА
ПРИЗНАЧЕННЯМ В РАЙОНІ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.
76. **Лопушняк Л. Я., Гончаренко В. А., Шостенко А. А., Дмитренко Р. Р.** 531
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕБ-КВЕСТІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ.
77. **Мазаєва В. С., Ситнік Н. С., Коваленко З. І., Онопрієнко Т. О.** 535
ЗАЛЕЖНІСТЬ ОКИСЛЮВАЛЬНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ СОНЯШНИКОВОЇ
ОЛІЇ ВІД КОНЦЕНТРАЦІЇ ТОКОФЕРОЛІВ.
78. **Мазоха Г. С.** 541
ЕПІСТОЛЯРНИЙ РОМАН: ЖАНР, СПРИЙНЯТТЯ, ТРАДИЦІЯ.
79. **Максименко І. Я., Змикало О. С.** 552
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ.
80. **Маланюк В. Я.** 556
ПРИЙОМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО ПРОСТОРУ СУЧАСНИХ
КОРПОРАТИВНИХ МУЗЕЇВ.
81. **Мальована В. В.** 561
ВЖИВАННЯ ПРИКМЕТНИКА “GINORMOUS” ЯК ЧАСТИНИ
НЕОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ У ПОВСЯКДЕННОМУ ЖИТТІ.
82. **Манохін А. С., Клименко С. А., Колмаков О. Г., Хейфець М. Л.,
Полонський Л. Г.** 565
СКЛАД, СТРУКТУРА ТА ВЛАСТИВОСТІ МАГНЕТРОННОГО
ПОКРИТТЯ $AlN-TiB_2-TiSi_2$.

83. **Манчевська Н. О.** 573
ВИМОГИ ДО ДИЗАЙНЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.
84. **Мелякова Ю. В., Жданенко С. Б.** 578
ТЕХНІКА ДИНАМІЧНОГО ЗНАКУ В ПЕРФОРМАТИВНИХ
ПРАКТИКАХ.
85. **Мурадов Али Насрулла оглу** 588
ИССЛЕДОВАНИЕ ХИМИЧЕСКОГО СОСТАВА НАФТАЛАНСКОЙ
НЕФТИ.
86. **Назаралиева Э. Г.** 597
СРАВНИТЕЛЬНОЕ ИЗУЧЕНИЕ БИОМОРФОЛОГИЧЕСКИХ
ПРИЗНАКОВ МЕСТНЫХ И ИНТРОДУЦИРОВАННЫХ СОРТОВ
ХЛОПЧАТНИКА.
87. **Назарова С. В., Шевченко Л. Я.** 603
КОНЦЕПЦИИ ТЕХНОКРАТИЗМА: ИСТОРИКО-ФИЛОСОФСКИЙ
АНАЛИЗ.
88. **Нестелєєва О. О., Гозбенко О. О.** 610
ВПЛИВ «ПРАЗЬКОЇ ШКОЛИ» НА СВОЄРІДНІСТЬ ПОЕТИЧНОЇ
МАНЕРИ ОЛЕГА ОЛЬЖИЧА.
89. **Омарова Сабина Новруз гизы, Адыгезалова Ляман Джавид гизы** 614
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА СОДЕРЖАНИЯ УГЛЕВОДОВ
В ПЛОДАХ РАЗЛИЧНЫХ СОРТОВ ГРАНАТА (PUNICA GRANATUM).
90. **Ореховський В. О.** 619
РОСІЙСЬКЕ ТОВАРИСТВО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА ТА БІЖЕНСТВО У
ПОЧАТКОВИЙ ПЕРІОД ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1914-1915 РР.).
91. **Павленко І. Г.** 629
ШЛЯХИ ТА УМОВИ ФОРМУВАННЯ САМОРЕГУЛЯЦІЇ У
ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ.
92. **Пакулин С. Л., Перебейнос В. Б.** 637
ПРИМЕНЕНИЕ КРОССФИТА ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ
ПОДГОТОВКИ ДЗЮДОИСТОВ-ВETERANОВ.
93. **Панченко В. В.** 648
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ
ТЕРИТОРІЙ.
94. **Поспелов А. С.** 652
РАКЕТНЫЙ И ХИМИЧЕСКИЙ АРСЕНАЛ СИРИЙСКОЙ АРАБСКОЙ
РЕСПУБЛИКИ КАК ОСОБЫЙ ФАКТОР ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ
СИТУАЦИИ НА БЛИЖНЕМ ВОСТОКЕ (1973-2013 ГГ.).
95. **Почуєва В. В.** 662
АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ.
96. **Пузирьова П. В.** 667
ІНТЕГРОВАНІ СТРУКТУРИ БІЗНЕСУ ТА ІНТЕГРАЛЬНИЙ
ПОТЕНЦІАЛ.

97. *П'ятницька Г. Т., Григоренко О. М., Кузьмішин К. І., Тарасюк М. Л.* 673
ІННОВАЦІЇ ЯК РЕАКЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ ТА
РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА НА РИНКОВІ ЗМІНИ.
98. *Рижикова Н. І., Бірченко Н. О.* 684
ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ: ЇХ РОЛЬ У РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО
РИНКУ.
99. *Рой І. В., Борзих Н. О., Пилипенко О. В., Кудрін А. П., Дралов Я. С.,
Русанов А. П.* 691
БАЗОВІ АСПЕКТИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ З ТОРАКАЛГІЄЮ НА
ФОНІ ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ХРЕБТА.
100. *Руденко О. А.* 696
НЕВЖИТТЯ ЗАХОДІВ ОБОВ'ЯЗКОВОГО ДОСУДОВОГО
ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ПОВЕРНЕННЯ
ПОЗОВУ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.
101. *Савченко І. С.* 701
АВТОРСЬКА ПУНКТУАЦІЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.
102. *Свінцицька Н. Л., Козут І. В., Білаш В. П., Каценко А. Л., Корчан Н. О.,
Литовка В. В.* 709
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ».
103. *Сензерліхт М. В.* 720
ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРИЙНЯТТЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.
104. *Сергеева Н. В., Каратаева О. Г., Харламов Д. И.* 727
УМНЫЕ ДЕНЬГИ.
105. *Ступченко Є. Г., Саранов С. В.* 733
ДЖИХАД ТА ГАЗАВАТ: СПРОБА ЗАПРОВАДИТИ ІДЕЇ
ІСЛАМСЬКОГО ЕКСТРЕМІЗМУ ЧИ НАСТАВИТИ НА ШЛЯХ
САМОВДОСКОНАЛЕННЯ? ДОСЛІДЖЕННЯ РІЗНИЦІ ПОНЯТЬ.
106. *Тирусь М. Л.* 740
ВИРОЩУВАННЯ АМАРАНТУ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ ЗАХІДНОГО.
107. *Федірко М. А., Єрохін А. Л.* 744
ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ТА ЗАСОБІВ АНАЛІЗУ АНОМАЛЬНОЇ
ПОВЕДІНКИ МІКРОСЕРВІСІВ.
108. *Фера М. О., Фера О. В., Пензелик І. В., Бокоч А. В., Гончарук-Хомин М. Ю.,
Кенюк А. Т., Форос А. І.* 747
ОЦІНКА ВПЛИВУ ФАКТОРІВ РИЗИКУ НА ФОРМУВАННЯ
ВІДКРИТОГО ПРИКУСУ В ОСІБ ВІКОМ ВІД 15 ДО 18 РОКІВ З
ВИКОРИСТАННЯМ КЛІНІКО-ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ ДЛЯ
ПРЕВЕНТИВНОЇ КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ ПРОЦЕСІВ
ОСТЕОІНТЕГРАЦІЇ.
109. *Цецик С. П., Самолюк І. В.* 756
ДОСЛІДЖЕННЯ ШВИДКОСТІ ЗБІЖНОСТІ ПРОЕКЦІЙНО-
ІТЕРАТИВНОГО МЕТОДУ ДЛЯ ЛІНІЙНИХ ІНТЕГРАЛЬНИХ РІВНЯНЬ
В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ГЛАДКОСТІ ФУНКЦІЙ.

110.	<i>Цыпкин Ю. А., Пакулин С. Л., Петров В. О., Феклистова И. С., Пакулина А. С.</i>	761
	КОМПЛЕКСНАЯ ТИПОЛОГИЯ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ.	
111.	<i>Шабанов Д. В., Каук В. І.</i>	772
	ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ГЕНЕРАЦІЇ СЕРВЕРНОГО КОДУ У ХМАРІ.	
112.	<i>Шапенко Л. О., Бурбеза В. В.</i>	775
	ОСНОВИ ПРАВА У ФІЛОСОФІЇ СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ.	
113.	<i>Шегда Л. М.</i>	779
	ВИПАДОК ПРОСТИХ КОРЕНІВ РІВНЯННЯ ДЛЯ ПОРОДЖУЮЧИХ КОНСТАНТ.	
114.	<i>Шелест Т. Д., Каплунова А. С.</i>	784
	НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ЖІНКАМ З COVID-19 ПІД ЧАС ТА ПІСЛЯ ВАГІТНОСТІ. ОГЛЯД КЛІНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.	
115.	<i>Шопша О. Л., Новікова О. О.</i>	790
	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ САМОТНОСТІ У РАННІЙ ДОРОСЛОСТІ.	
116.	<i>Шопша О. Л., Урманжи К. Ю.</i>	798
	ПОРУШЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ У СПОРТСМЕНІВ.	
117.	<i>Шука Г. П., Безрученков Ю. В.</i>	808
	НАССР ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧУВАННЯ.	
118.	<i>Юріков О. О.</i>	815
	СПОРУДИ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ ЯК ПРЕДМЕТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 360 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.	
119.	<i>Юсибов Фахраддин Мурад оглы, Мамедов Илькин Ильгар оглы</i>	821
	ТРЕБОВАНИЯ К ПАСТЕРИЗАЦИИ МОЛОКА И СПОСОБЫ ЕГО ОБРАБОТКИ.	
120.	<i>Ядловська О. С., Твердохліб Я. В.</i>	828
	ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПИТАНЬ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ГРУЗІЇ.	

**РЕЦЕПЦІЯ ПРАЦЬ М. КОСТОМАРОВА У ХУДОЖНІХ ТВОРАХ Д.
МОРДОВЦЕВА ПРО МАЗЕПУ ТА ПАЛІЯ**

Гринь Юлія Валеріївна

аспірант

Запорізький національний університет

старший викладач

Запорізький державний медичний університет

м. Запоріжжя, Україна

Анотація: У статті розглядається вплив відомого історика та фольклориста М. Костомарова на письменника-романіста та фольклориста Д. Мордовцева. Зокрема, аналізується рецепція працю М. Костомарова у романах Д. Мордовцева про видатних українських діячів Івана Мазепу та Семена Палія (на матеріалі «Сагайдачний», «Царь и гетман» та повісті «Крымская неволя»).

Ключові слова: Костомаров, Мордовцев, рецепція, фольклористика, Мазепа, Палій.

Великий вплив на творчість Данила Мордовцева мали ідеї діячів Кирило-Мефодіївського товариства та, зокрема, одного з його засновників та ідеологів Миколи Костомарова – історика, етнографа, письменника.

Увага Д.Мордовцева до праць М.Костомарова засвідчена текстами художніх творів, де часто згадується ім'я видатного українського історика та письменника. Є такі згадки й у аналізованих текстах, напр.: «Как оживали эти сухие кости, как скреплялись жилами, покрывались плотью и кожей – об этом, благосклонный читатель, зри почтенных историков – Соловьева, Костомарова, Антоновича, Кулиша, и в особенности Костомарова, который уже заготовил и полотно, и краски, и кисти для создания великой картины «руины» и ее воскресения...» («Царь и гетман») [7, с. 63], або у примітках: наводячи переказ

про білу бранку, яка втопилася з туги за Україною і пролітає над Кафою щоразу перед якимось нещастям («Сагайдачный») [6, с. 137], письменник вказує, що цей фольклорний твір був записаний М. Костомаровим.

Аналізуючи характер адаптації ідей М. Костомарова у художній практиці відомого романіста, доходимо висновку про 2 рівня рецепції: концептуальний та текстуальний.

На концептуальному рівні відбувається переосмислення та розвиток певних історіософських ідей та поглядів, притаманних М. Костомарову. Так, учений одним з перших в російській та українській історіографії 2 пол. XIX ст. запропонував залучати фольклорні джерела для вивчення історії та оцінки подій минулого. Наприклад, у лекції «Об отношении русской истории к географии и этнографии» [4], він зауважує, що історія та етнографія не можуть розвиватися окремо одна від одної, а історик повинен бути й етнографом [4, с. 360].

У творах Д. Мордовцева фольклор відіграє ключову роль та виконує різні функції: відтворення та оцінка історичних подій, зображення окремих історичних постатей та оцінка їхньої діяльності, розкриття внутрішнього світу персонажів тощо. Характеризуючи творчість автора, дослідник Ю. Сенчуров зазначає, що «Мордовцев стремится писать о народе, используя свидетельства самого народа» [8]. Як у творах М. Костомарова, Д. Мордовцев залучає фольклор для відтворення історичного тла подій, пізнаючи та інтерпретуючи історію через фольклор.

Рецепція робіт Костомарова на текстуальному рівні – це відтворення Д. Мордовцевим у творах фрагментів конкретних історичних та фольклористичних праць дослідника.

Зазначимо, що письменник при створенні романів та повістей майже завжди спирається на роботи М. Костомарова про відповідні історичні події та постаті. Таким чином, народні свідчення, зафіксовані у працях дослідника, знаходять своє відображення й у творах Д. Мордовцева. Це, на нашу думку, є перетином концептуального та текстуального рівнів рецепції праць М.

Костомарова: з одного боку, письменник використовує принцип історіописання, запропонований дослідником, а, з іншого, спирається на його конкретні праці та цитує у своїх творах текстові фрагменти цих праць.

Постать гетьмана Мазепи є ключовою у романі «Царь и гетман», а також згадується «Крымская неволя» (але тут він ще не гетьман, а писар при Дорошенкові та генеральний осавул при Самойловичі). При зображенні Івана Мазепи письменник також спирається на праці М. Костомарова – однойменну монографію [5, с. 409-736] та відповідний розділ праці «Русская история в жизнеописании её главнейших деятелей» [1]. Головні риси Мазепи, відображені у працях М. Костомарова та творах Д. Мордовцева, – підступність, зрадливість, хитрість, лестивість тощо. Характеризуючи гетьмана, М. Костомаров пише: «В нравственных правилах Ивана Степановича смолоду укоренилась черта, что он, замечая упадок той силы, на которую прежде опирался, не затруднялся никакими ощущениями и побуждениями, чтобы не содействовать вреду падающей прежде благодельной для него силы. Измена своим благодетелям не раз уже выказывалась в его жизни. Так он изменил Польше, перешедши к заклтому ее врагу Дорошенку; так он покинул Дорошенка, как только увидал, что власть его колеблется; так, и ещё беззастенчивее, поступил он с Самойловичем, пригравшим его и поднявшим его на высоту старшинского звания» [5, с. 431]. Д. Мордовцев, описуючи догетьманський період у житті Мазепи у повісті «Крымская неволя», також демонструє ці риси героя та натякає на його майбутню зраду. Вперше Мазепа з'являється у сцені захоплення Кам'янця турками поряд с гетьманом Петром Дорошенком (герої повісті називають їх «потурнаки проклятые» [7, с. 235]). Про Мазепу автор пише, що він вже почав робити собі кар'єру, та, характеризуючи його спілкування з Дорошенком, Д. Мордовцев підкреслює, що писар постійно лестить та говорить гетьману те, що він хоче почути. Так, він підтримує союз гетьмана з Османською імперією, виказуючи такі думки: «Под Москвою нам быть не рука» та «А жить под турчином – не то, что под Москвой: у турчина – что у Христа за пазухой, а у Москвы и за пазухой ежовые рукавицы» [6, с. 235].

Наступна поява Мазепи у повісті – вже поряд з Самойловичем. Цей перехід Д. Мордовцев характеризує так: «Мазепа, по своєму обычаю, предал его (Дорошенка – прим. авт.) и передался на сторону его врага, гетмана Левобережной Украины Ивана Самойловича, чтоб и его потом утопить в ложке воды» [6, с. 248]. Таким чином, навіть не знайомий з історією читач може зрозуміти усю підступність Мазепи та його схильність до зради своїх покровителів заради власних інтересів.

Період гетьманства Мазепи також характеризується інтригами та зрадами з його боку. У романі «Царь и гетман» Д. Мордовцев описує його доноси на фастівського полковника Семена Палія, в результаті чого останнього заслали до Сибіру, та зраду російського царя Петра I й перехід на сторону шведського короля Карла XII.

М. Костомаров пояснює доноси Мазепи царю на Палія великою популярністю у народі, яку мав фастівський полковник, на відміну від гетьмана [5, с. 531]. Д. Мордовцев так само інтерпретує причини наклепів Мазепи: «Вот уж сколько лет, словно пчелы за маткою, летят в Хвастовщину казаки и голота со всех концов — все до Палия, до батька казацкого... Мазепинцы, левобережные, словно саранча летят сюда же, и нету им удержу — не устеречь их караулам мазепиным... <...> у Палия житье людям привольнее, чем у него (у Мазепи – прим.), в гетманщине...» [7, с. 64]. У романі автор неодноразово демонструє батьківське ставлення полковника до своїх «діток»-козаків. Нелюбов до Мазепи Д. Мордовцев, слідом за М. Костомаровим, пояснює його польським вихованням та бажанням насадити в Україні польські порядки: «... он, старый пахолок, панство на Украине расплодить хочет» [7, с. 64].

Мотив протистояння Мазепи і Палія у романі інтерпретується й через постійну апеляцію до фольклорних творів. Вже на початку роману нянька розповідає Мотрі Кочубей історію фастівського полковника Семена Палія, яка містить основні мотиви фольклорної легенди про козаків-характерників: чудесне народження [7, с. 49-50], спалення чорта та отримання прізвиська «Палій» [7, с. 51], військові подвиги [7, с. 51], невразливість [7, с. 51-52] та

надлюдська сила [7, с. 52]. Відповідно, Мазепа, який у романі отримує такі характеристики як «лукавий» та «біс», вже від самого початку приречений на поразку.

Д. Мордовцев, як і М. Костомаров у «Истории казачества...» [2, с. 557-558], наводить думу про донос Мазепи на Палія, в результаті чого полковника обманом було ув'язнено, звинувачено у зраді царя та заслано до Сибіру [7, с. 148-149]. У романі цю думу виконує кобзар на ринку у Білій Церкві на прохання козаків з палієва війська, що свідчить про добру пам'ять про фатівського полковника серед козацтва та тугу за «батьком».

У монографії Костомаров наводить текст думи («пісні») за двома записами, один з яких, за його твердженням, ніде не був надрукований [2, с. 558]. До цього сюжету Мордовцев звертається у романі, описує страх Мазепи через повернення Палія із заслання та майбутній виступ на боці царя. Гетьман застерігає Карла від нападу на Полтаву через ризик поразки від війська Палія [2, с. 561]. Д. Мордовцев наводить саме цей фрагмент думи (слова, що належать Мазепі): «Хоч нашего Семена Палия и не великое войско охотнее, // Тільки одна сотня, да и та голая, // Без сорочок и штанив, тільки з очкурами, // А буде та сотня голая, // Буде та сотня бесштанная. // Буде паньскую тысячу убраную, // Аксамитом крытую, // Шовками пошитую – // Буде мов череду гнати, // У пень рубати, // Буде великим панам великий страх завдати...» [7, с. 65], але в зовсім іншому контексті. Цю думу, почуту на ринку, ще задовго до свого заслання згадує Палій, протиставляючи своїх козаків сердюкам, що охороняють Мазепу. Таким чином письменник дає певне «пророцтво»: не заважаючи на інтриги гетьмана, у фіналі все ж фастівський полковник буде переможцем.

У народному уявленні саме Палій є переможцем у Полтавській битві, на що неодноразово вказує М. Костомаров [2, с. 332; 5, с. 562]. У романі поява Палія під Полтавою є переломним моментом у битві: запорожці, які виступали на стороні Карла та Мазепи, побачивши «батька», розвертають коней та починають «бити шведа» та «рубать Мазепу проклятого» [7, с. 251].

Перехід Мазепи на бік шведського короля Карла XII та виступ проти

Петра I у Полтавській битві і М. Костомаровим, і Д. Мордовцевим інтерпретується виключно як переслідування гетьманом власних інтересів. Обидва дослідники стверджують, що Мазепа, хоча й виправдовував власні дії турботою про Україну та бажанням вивести її з-під російського впливу, та це не відповідало дійсності.

Так, М. Костомаров пише, що «Мазепа клявся, что не ради своих «приватных выгод, а в виду добра отчизны – Украины и всего Войска Запорожского» он принял протекцию шведского короля», втім, на думку дослідника, справжня причина крилася в іншому: «Мазепа привык всю жизнь соразмерять свои поступки с тем, что казалось ему выгодно в данную минуту, и здесь остался верен самому себе» [2, с. 667-668].

Д. Мордовцев характеризує героя й через передсмертний внутрішній діалог гетьмана, у яких він шкодує про поразку: «Пропала Украина – пропаде и Запорожье... все одцветает и умирает... зацветут другие цветы, а старых уже не будет... Зацвете и другая Украина, та старой вже не будет... я думав, що вона и сама, своим цветом, цвести будет... Так ни – нема цвету, один барвинок зостався...» [7, с. 264-265], зокрема й про втрату надій на самостійність України («я думав, що вона и сама, своим цветом, цвести будет»). Цікавою є згадка барвінку, який садять на могилах. У романі це символізує як фізичну смерть гетьмана, так і смерть його планів.

М. Костомаров у своїх працях [1; 2] не оминає увагою й стосунки Мазепи з його похресницею – Мотрею Кочубей. Саме цим обґрунтовує дослідник донос її батька – генерального судді Василя Кочубея Петру I на гетьмана. У однойменній монографії М. Костомаров пише про залицяння Мазепи до Мотрі [2, с. 607-608]. Чи мали їхні стосунки подальший розвиток, науковець не уточнює.

У романі «Царь и гетман» Д. Мордовцев виділяє історію гетьмана й Мотрі в одну з сюжетних ліній. На початку роману стара Кочубеїха розповідає дочці, як її хрестили та жартували, що колись Мазепа зашле до неї своїх сватів. Ця історія – передвісник майбутніх подій. Історію про залицяння Мазепи до

Мотрі, яку наводить М. Костомаров, письменник також вводить у художню тканину роману. Вже після страти Кочубея, розкриття зради Мазепи та оголошення йому анафеми, до Мотрі приходять Дем'ян – слуга гетьмана, який розповідає новини про нього та передає дівчині діамантову каблучку. Разом вони згадують, що Дем'ян приходив і раніше: «от етмана вам гостинцы из Бахмача важивал, да еще в последний раз он, етман, велел мне передать вашей милости на обновки десять тысяч червонцев, а у вашей милости выпросить для его, для етмана, прялочку вашей девичьей косы на погляденье...» [7, с. 229]. Важливо, що Д. Мордовцев зображує інше ставлення Мотрі до залицянь Мазепи. Якщо М. Костомаров пише, що дівчина не схотіла прийти до гетьмана, то, за романом, їй були заборонені побачення. Під час зустрічі з Дем'яном Мотря, дізнавшись, що з Мазепою все добре, він сумує за нею та хоче побачитись, відчула «прилив глубокой радости, такой радости, что готова была заплакать» [7, с. 230].

Таким чином, у творах Д. Мордовцев є відгуки історіософських праць Костомарова, зокрема тих, що присвячені Іванові Мазепі, у яких окрім фактів «офіційної» історії містять і народні свідчення про описуваних діячів. Письменник «переносить» у твори основні події з їхнього життя, наводить різні оцінки – як народні, зафіксовані у працях М. Костомарова, так і такі, що дає сам історик. Окрім того, автор характеризує персонажі, звертаючись до фольклорних творів, тобто посиляється на авторитет народної думки, масовість, колективність погляду на особу та історичні події, що раніше вважалося вартісним для осягнення історії, було задекларовано та отримало розвиток у наукових працях М.Костомарова.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Костомаров Н. Гетман Иван Степанович Мазепа // Костомаров Н. Русская история в жизнеописании её главнейших деятелей: В 4 томах. – Т. 4; Вступительная статья А.Ф. Смирнова; Составление, комментарии, указатель А.М. Кузнецова. – М.: «РИПОЛ КЛАССИК», 1998. – С. 37-72.

2. Костомаров Н. История козачества в памятниках южнорусского народного песенного творчества // Костомаров Н.И. Славянская мифология. Исторические монографии и исследования. (Серия "Актуальная история России"). – М.: "Чарли", 1994. – С. 365-636.

3. Костомаров Н. Мазепа. - М.: Республика, 1992. - 335 с.

4. Костомаров Н. Об отношении русской истории к географии и этнографии / Н. Костомаров // Н. Костомаров. Исторические монографии и исследования Николая Костомарова. - Санкт-Петербург : издание Д. Е. Кожанчикова, 1863-1889. - 20 т. – Т. 3. - Типография Императорской академии наук, 1867. – С. 355-377.

5. Костомаров Н. И. Руина. Мазепа. Мазепинцы : [ист. монографии и исслед.] / Н. И. Костомаров. – Москва: Чарли, 1995. – 800 с.

6. Мордовец Д.Л. Сагайдачный. Роман. Крымская неволя. Повесть / Д.Л. Мордовец. – К.: Днипро, 1987. – 286 с.

7. Мордовцев Д.Л. Царь и гетман // Мордовцев Д.Л. Собрание сочинений: В 14 т. Т. 2. — М.: ТЕРРА, 1996. — С. 5-270.

8. Сенчуров Ю.Н. Исторические видения Даниила Мордовцева. –
Электронный ресурс. Режим доступа:
http://az.lib.ru/m/mordowcew_d_1/text_0020.shtml